

OBWIESZCZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 12 lutego 1959 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 15 grudnia 1951 r. o orzecznictwie karno-administracyjnym.

1. Na podstawie art. 5 ustawy z dnia 2 grudnia 1958 r. o zmianie ustawy z dnia 15 grudnia 1951 r. o orzecznictwie karno-administracyjnym (Dz. U. Nr 77, poz. 396) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 15 grudnia 1951 r. o orzecznictwie karno-administracyjnym (Dz. U. z 1951 r. Nr 66, poz. 454 i z 1958 r. Nr 34, poz. 152 i Nr 77, poz. 396) z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów wydanych przed dniem ogłoszenia jednolitego tekstu i z zastosowaniem nowej ciągłej numeracji, działów, rozdziałów, artykułów i ustępów.

2. Jednolity tekst nie obejmuje:

- 1) art. 56 ustawy z dnia 15 grudnia 1951 r. o orzecznictwie karno-administracyjnym (Dz. U. Nr 66, poz. 454) w brzmieniu nadanym temu przepisowi ustawą z dnia 2 grudnia 1958 r. o zmianie ustawy z dnia 15 grudnia 1951 r. o orzecznictwie karno-administracyjnym (Dz. U. Nr 77, poz. 396) w brzmieniu: „Art. 56. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1952 r.”;
- 2) art. 2 i art. 6 ustawy z dnia 2 grudnia 1958 r. o zmianie ustawy z dnia 15 grudnia 1951 r. o orzecznictwie karno-administracyjnym (Dz. U. Nr 77, poz. 396) w brzmieniu:

„Art. 2. Postępowanie w sprawach wszczętych przed wejściem w życie niniejszej ustawy toczy się według przepisów w niej zawartych, z tym że:

- 1) nie orzeka się kary aresztu ani kary pracy poprawczej, lecz przewidzianą w danym przepisie karę grzywny,
- 2) jeżeli przepis prawa przewiduje tylko karę aresztu, wymierza się karę grzywny, przyjmując za równoważnik 1 dnia aresztu grzywnę w wysokości 30 zł,
- 3) orzeczoną, a nie wykonaną karę pracy poprawczej przewodniczący kolegium zamienia na karę grzywny, przyjmując 1 dzień pracy poprawczej za równoważnik 30 zł grzywny, karę zaś grzywny wykonuje się na dotychczasowych zasadach,
- 4) wykonanie rozpoczętej kary pracy poprawczej oraz kary grzywny odbywa się na dotychczasowych zasadach”.

„Art. 6. Ustawa wchodzi w życie po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia”.

3. Podany w załączniku do obwieszczenia niniejszego tekst jednolity obowiązuje od dnia 1 marca 1959 r. jako dnia wejścia w życie ustawy z dnia 2 grudnia 1958 r. o zmianie

ustawy z dnia 15 grudnia 1951 r. o orzecznictwie karno-administracyjnym (Dz. U. Nr 77, poz. 356).

Minister Spraw Wewnętrznych. w z. Z. Sznek

Załącznik do obwieszczenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 12 lutego 1959 r. (poz. 79).

USTAWA

z dnia 15 grudnia 1951 r.

o orzecznictwie karno-administracyjnym.

PRZEPISY OGÓLNE

Art. 1. Orzekanie w sprawach, które należą z mocy ustawy do postępowania karno-administracyjnego, odbywa się według przepisów niniejszej ustawy.

Art. 2. 1. Przepisów niniejszej ustawy nie stosuje się do:

- 1) spraw karnych skarbowych,
- 2) spraw, przekazanych orzecznictwu karno-administracyjnemu organów państwowych nie podporządkowanych radom narodowym.

2. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia przekazać do rozpoznania według przepisów niniejszej ustawy wszystkie lub niektóre spośród spraw, określonych w ust. 1.

Art. 3. Orzekanie w sprawach, określonych w art. 1, następuje w postępowaniu:

- 1) przed kolegiami karno-administracyjnymi przy prezydiach rad narodowych,
- 2) nakazowym,
- 3) mandatowym.

DZIAŁ I

KOLEGIA

Art. 4. 1. Do orzekania powołane są kolegia karno-administracyjne przy prezydiach powiatowych (miast stanowiących powiaty miejskie), dzielnicowych i wojewódzkich (miast podzielonych na dzielnice) rad narodowych, nazywane dalej „kolegiami”.

2. Rada narodowa miasta nie stanowiącego powiatu miejskiego oraz rada narodowa osiedla może podjąć uchwałę o powołaniu kolegium przy prezydium tej rady jako kolegium pierwszej instancji. Uchwała o powołaniu kolegium podlega zatwierdzeniu przez powiatową radę narodową. Powiatowa rada narodowa może zobowiązać radę narodową miasta nie stanowiącego powiatu miejskiego lub osiedla, po wysłuchaniu jej opinii, do powołania kolegium.

3. Kolegia przy prezydiach rad narodowych powiatowych, miast stanowiących powiaty miejskie i dzielnicowych oraz powołane w myśl ust. 2 nazywane będą dalej „powiatowymi” kolegia zaś przy prezydiach wojewódzkich rad narodowych (miast podzielonych na dzielnice) — „wojewódzkimi”.

4. W pierwszej instancji orzekają kolegia powiatowe, w drugiej zaś instancji kolegia wojewódzkie, z wyjątkiem przewidzianym w art. 48 pkt 5.

5. Kolegia mogą odbywać rozprawy poza swą stałą siedzibą.

Art. 5. 1. Kolegium tworzą: przewodniczący, jego zastępca i członkowie kolegium.

2. Przewodniczącego kolegium i jego zastępcę wybiera spośród członków prezydium, pracowników podległych mu organów lub innych osób i odwołuje rada narodowa. Przewodniczącego kolegium wojewódzkiego i powiatowego oraz jego zastępcę wybiera się spośród osób posiadających ukończone studia prawnicze. Minister Spraw Wewnętrznych określi w drodze rozporządzenia tryb i zasady zwalniania od obowiązku ukończenia studiów prawniczych. W stosunku do przewodniczącego kolegium wojewódzkiego i jego zastępcy Minister Spraw Wewnętrznych może stosować w uzasadnionych przypadkach tylko zwolnienia indywidualne.

3. Członków kolegium w ilości, ustalonej przez prezydium rady narodowej, wybiera i odwołuje rada narodowa.

4. Minister Spraw Wewnętrznych określi w drodze rozporządzenia tryb wybierania i odwoływania osób wchodzących w skład kolegiów oraz przewodniczących składów orzekających.

5. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Finansów określi w drodze rozporządzenia zasady wynagradzania przewodniczącego i członków składu orzekającego oraz protokolanta za udział w posiedzeniach.

Art. 6. 1. Kolegia orzekają w składzie:

- 1) przewodniczącego kolegium lub jego zastępcy — jako przewodniczącego składu orzekającego,
- 2) dwóch członków kolegium, wyznaczonych do składu orzekającego przez przewodniczącego kolegium.

2. Przewodniczący kolegium może powierzyć przewodniczenie na rozprawie jednemu z członków kolegium wybranych na przewodniczących składów orzekających.

Art. 7. 1. Właściwe miejscowo jest kolegium rady narodowej, na której terenie wykroczenie popełniono.

2. Jeżeli do chwili złożenia do kolegium wniosku o ukaranie nie da się ustalić miejsca popełnienia wykroczenia, właściwe jest kolegium rady narodowej, na której terenie wykroczenie to ujawniono.

3. Prezydium rady narodowej miasta podzielonego na dzielnice może w drodze uchwały wprowadzić w stosunku do określonych wykroczeń popełnionych przez mieszkańców miasta na jego terenie właściwość kolegiów przy prezydiach dzielnicowych rad narodowych według miejsca zamieszkania obwinionego.

DZIAŁ II

KARANIE

Art. 8. 1. W postępowaniu przed kolegium i w postępowaniu nakazowym, unormowanym niniejszą ustawą, wymierza

się za czyn podlegający ukaraniu karę przewidzianą za ten czyn w przepisach prawa, z tym że:

- 1) nie wymierza się kary pracy poprawczej,
- 2) karę grzywny wymierza się w wysokości od 50 zł do 4.500 zł, a gdy przepis prawa przewiduje grzywnę poniżej 50 zł, wymierza się karę przewidzianą w tym przepisie,
- 3) a) zasadniczą karę aresztu można wymierzyć tylko za wykroczenia określone w art. 18, 19, 20, 23, 28, 29, 30, 31 i 54 prawa o wykroczeniach, w art. 14 ustawy z dnia 27 kwietnia 1956 r. o zwalczaniu alkoholizmu (Dz. U. Nr 12, poz. 62), w art. 21 ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. Nr 89, poz. 656 z późniejszymi zmianami) w przypadkach naruszenia przepisów wydanych na podstawie art. 5 tej ustawy, a dotyczących zakazu prowadzenia pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwym, oraz w art. 83 ust. 1, art. 87 i 88 ustawy z dnia 4 lutego 1950 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. Nr 6, poz. 46 wraz z późniejszymi zmianami),
b) zasadniczą karę aresztu można wymierzyć w granicach od 1 dnia do 3 miesięcy, przy czym niedopuszczalne jest wymierzenie kary aresztu łącznie z karą grzywny, chyba że wykroczenie popełniono z chęci zysku,
c) gdy przepis prawa przewiduje tylko karę aresztu, a kolegium nie stosuje, art. 9 prawa o wykroczeniach, sprawę przekazuje się do sądu przy odpowiednim zastosowaniu przepisów art. 44—46 niniejszej ustawy,
- 4) a) orzekając karę grzywny można równocześnie na wypadek nieuiszczenia jej w terminie przewidzianym do wpłacenia grzywny orzec zamianę jej na karę aresztu, przyjmując za równoważnik jednego dnia aresztu grzywnę w wysokości od 20 zł do 40 zł,
b) areszt zastępczy nie może trwać dłużej niż najwyższy wymiar kary aresztu przewidzianego za dane wykroczenie, a gdy kara aresztu nie jest przewidziana — dłużej niż 3 miesiące,
c) w razie częściowego uiszczenia grzywny areszt zastępczy zmniejsza się stosunkowo,
- 5) aresztu zasadniczego i zastępczego nie można wymierzyć w stosunku do nieletnich oraz w tych przypadkach, gdy warunki osobiste ukaranego uniemożliwiają mu odbycie tej kary,
- 6) za wykroczenia nie wymienione w pkt 3 lit. a) i c), gdy szkodliwość społeczna czynu jest mała, można wymierzyć karę nagany.

2. Karę przepadku przedmiotów można orzec, jeżeli przewidują to obowiązujące przepisy prawa.

3. W orzeczeniu o ukaraniu można nakazać podanie orzeczenia do publicznej wiadomości.

Art. 9. Przy wymierzaniu kar należy uwzględniać społeczną szkodliwość czynu i stopień zawinienia sprawcy, do tychczasowe zachowanie się sprawcy oraz jego warunki społeczne, osobiste i materialne.

Art. 10. 1. Jeżeli czyn podpada pod kilka przepisów karnych albo gdy jednocześnie wymierza się karę za kilka czynów, podpadających pod różne przepisy karne, stosuje się przepis, przewidujący karę najsurowszą; jeżeli jednocześnie wymierza się karę za kilka czynów, podpadających pod ten sam przepis karny, stosuje się karę w granicach tego przepisu.

2. Jeżeli ten sam czyn zawiera znamiona wykroczenia poddanego orzecznictwu kolegium, a zarazem znamiona czynu poddanego orzecznictwu sądu lub innego organu, kolegium orzeka w granicach swej właściwości niezależnie od postępowania sądu lub innego organu.

3. W przypadku wymierzenia za ten sam czyn zasadniczej kary aresztu przez kolegium lub przez sąd (art. 33 ust. 2) i kary pozbawienia wolności prawomocnym orzeczeniem sądu, nie wykonuje się zasadniczej kary aresztu orzeczonej w postępowaniu karno-administracyjnym, nie wykonanej w całości lub w części, inne zaś kary bądź skutki ukarania pozostają obok siebie w mocy. O niewykonaniu zasadniczej kary aresztu orzeczonej przez kolegium postanawia jego przewodniczący, orzeczonej zaś w wyniku skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego — sąd.

Art. 11. 1. Nie można wydać orzeczenia o ukaraniu ani nakazu karnego, jeżeli od popełnienia czynu upłynęło sześć miesięcy. W przypadku, w którym orzeczenie lub nakaz karny zostały uchylone w trybie nadzoru, przedawnienie biegnie od daty uchylecia orzeczenia lub nakazu.

2. Nie można wykonać kary aresztu, grzywny, nagany oraz przepadku przedmiotów, jak też podać orzeczenia do publicznej wiadomości, jeżeli nie rozpoczęto wykonania tych kar przed upływem roku od uprawomocnienia się orzeczenia lub nakazu karnego. Przedawnienie nie biegnie w okresie odroczenia.

DZIAŁ III

POSTĘPOWANIE

Rozdział 1.

Postępowanie przed kolegiami.

Art. 12. Podstawę do wszczęcia postępowania stanowi wniosek o ukaranie złożony przez organ państwowy, urząd, organ Milicji Obywatelskiej, instytucję państwową i społeczną, jednostkę gospodarki uspołecznionej, pokrzywdzonego lub inną osobę.

Art. 13. 1. Właściwy organ państwowy, który ujawnił czyn, zagrożony karą przepadku przedmiotów, dokonuje ich zajęcia w celu zabezpieczenia przepadku.

2. Osobie zainteresowanej wydaje się zaświadczenie o zajęciu.

3. Przedmioty, podlegające szybkiemu zepsuciu albo wymagające do ich przechowywania niewspółmiernie wysokich kosztów, sprzedaje się w sposób, przewidziany w przepisach prawnych o sprzedaży ruchomości, zajętych w trybie egzekucji administracyjnej świadczeń pieniężnych.

Art. 14. 1. Jeżeli okoliczności, przytoczone we wniosku o ukaranie, dają dostateczną podstawę do wszczęcia postępowania, przewodniczący kolegium wyznacza skład orzekający i termin rozprawy, wzywając na nią obwinionego, pokrzywdzonego i świadków, oraz zarządza w miarę potrzeby sprowadzenie innych dowodów.

2. Przewodniczący kolegium może przed wyznaczeniem rozprawy zwrócić wniosek o ukaranie składającemu go lub przekazać organowi Milicji Obywatelskiej albo innemu właściwemu organowi, przewidzianemu w art. 12, w celu podania dodatkowych określonych danych albo wyjaśnienia wskazanych okoliczności.

3. Nie wszczyna się postępowania, wszczęte zaś umarza w razie:

- 1) śmierci obwinionego,
- 2) przedawnienia,
- 3) niekaralności czynu lub gdy czyn podlega wyłącznie orzecznictwu innych organów,
- 4) gdy obwiniony na mocy przepisów szczególnych lub zwyczajów międzynarodowych nie podlega orzecznictwu karno-administracyjnemu, w szczególności zaś nie podlegają temu orzecznictwu:
 - a) uwierzytelnieni w Polsce przedstawiciele dyplomatyczni państw obcych,
 - b) osoby należące do personelu dyplomatycznego przedstawicielstw państw obcych,
 - c) członkowie rodzin osób wymienionych pod lit. a) i b) z nimi zamieszkali,
 - d) inne osoby korzystające z prawa zakrajowości na mocy ustaw, umów lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych,

przy czym postanowienia dotyczące osób wymienionych wyżej pod lit. a)—d) nie mają zastosowania do obywateli polskich,

5) innej okoliczności wyłączającej orzekanie przez kolegium.

4. W przypadkach określonych w ust. 3 postępowanie umarza przed rozprawą przewodniczący kolegium, na rozprawie zaś skład orzekający.

Art. 15. 1. Decyzje przewodniczącego kolegium o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania (art. 14 ust. 3) wydaje się w formie postanowień.

2. Postanowieniami są także inne decyzje nie będące orzeczeniami, nakazami karnymi lub zarządzeniami.

3. Od postanowień nie służy odwołanie, z wyjątkiem postanowień, o których mowa w ust. 1, i postanowień o nałożeniu kary porządkowej za nieusprawiedliwione niestawienie świadka lub biegłego (art. 20 ust. 3).

Art. 16. 1. Wezwanie obwinionego na rozprawę powinno zawierać oznaczenie zarzucanego czynu, a ponadto pouczenie, że w razie niestawienia można zarządzić przymusowe doprowadzenie obwinionego albo przeprowadzić rozprawę zaocznie.

2. W uzasadnionych przypadkach może przewodniczący kolegium zaznaczyć w wezwaniu, że obwiniony może nie stawić się na rozprawę, lecz powinien nadesłać w wyznaczonym terminie pisemne wyjaśnienie.

3. W wezwaniu należy pouczyć obwinionego, że może sprowadzić na rozprawę świadków i przedstawić inne dowody służące do jego obrony lub też wskazać je kolegium w takim terminie, aby dowody te mogły być przeprowadzone na rozprawie.

Art. 17. 1. Organ Milicji Obywatelskiej, Państwowej Inspekcji Handlowej oraz służby ochronnej lasów państwowych i parków narodowych może brać udział w rozprawie jako oskarżyciel publiczny.

2. Rada Ministrów może określić inne organy państwowe, uprawnione do udziału w rozprawie w charakterze oskarżycieli publicznych.

Art. 18. Przewodniczący kolegium może zaprosić na rozprawę przedstawiciela związku zawodowego, Związku Samopomocy Chłopskiej lub innej organizacji społecznej, której

członkiem jest obwiniony, w celu uzyskania opinii o osobie obwinionego.

Art. 19. 1. Obwiniony ma prawo korzystać z pomocy obrońcy.

2. Obrońcą może być każda osoba zdolna do czynności prawnych, nie pozbawiona praw publicznych, co do której nie zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że trudni się obrotami zawodowo nie posiadając uprawnień.

3. Osoba upoważniona do występowania przed sądem na podstawie przepisów o ustroju adwokatury może być obrońcą w sprawach o wykroczenia określone w art. 8 ust. 1 pkt 3 lit. a) i c), w pozostałych zaś sprawach rozpoznawanych przez kolegia powiatowe — poczynając od wniesienia środka odwoławczego.

4. Obwiniony może udzielić pełnomocnictwa na piśmie lub ustnie wobec kolegium na rozprawie. Gdy obwiniony jest nieletni, pełnomocnictwa może udzielić także jego ojciec, matka lub opiekun.

Art. 20. 1. Rozprawa odbywa się ustnie i jawnie.

2. Przewodniczący składu orzekającego kieruje rozprawą, dążąc do wyjaśnienia wszystkich okoliczności istotnych dla rozpoznania sprawy.

3. W razie nieusprawiedliwionego niestawienia świadka lub biegłego, a także w razie bezzasadnej odmowy przez nich złożenia zeznań lub wyjaśnień, przewodniczący składu orzekającego nakłada grzywnę do 150 zł z zamianą w razie nieściągalności na areszt do 5 dni. Ponadto przewodniczący składu orzekającego może wydać organowi Milicji Obywatelskiej zarządzenie o przymusowym doprowadzeniu świadka lub biegłego, który nie stawił się bez usprawiedliwionej przyczyny. W przypadku usprawiedliwienia niestawienia w przeciągu 14 dni, przewodniczący kolegium zwalnia świadka lub biegłego od obowiązku uiszczenia nałożonej grzywny.

4. Przewodniczący składu orzekającego wydaje wszelkie zarządzenia niezbędne dla utrzymania porządku na rozprawie. Może on w szczególności upomnieć osobę, która narusza powagę, spokój lub porządek czynności kolegium, a po bezskutecznym upomnieniu może wydać organowi Milicji Obywatelskiej zarządzenie wydalenia z miejsca rozprawy. W razie cięższego naruszenia powagi, spokoju lub porządku w czasie rozprawy przewodniczący składu orzekającego może nadto nałożyć na winnego grzywnę do 150 zł z zamianą w razie nieściągalności na areszt do 5 dni.

Art. 21. 1. Obwinionemu należy wyjaśnić, jaki czyn mu się zarzuca.

2. Jeżeli obwiniony przyznaje się do winy, a wyjaśnienia jego są zgodne z okolicznościami sprawy i nie budzą wątpliwości, można nie przeprowadzać dowodów.

Art. 22. Jeżeli obwiniony, któremu doręczono wezwanie na rozprawę, nie stawia się, zarządza się jego przymusowe doprowadzenie lub przeprowadza się rozprawę zaocznie.

Art. 23. 1. Na podstawie wyników rozprawy kolegium wydaje orzeczenie o ukaraniu, uniewinnieniu lub umorzeniu postępowania.

2. Orzeczenie powinno zawierać:

- 1) oznaczenie sprawy,
- 2) datę i miejsce wydania orzeczenia,
- 3) oznaczenie kolegium,

- 4) nazwiska i imiona przewodniczącego i członków składu orzekającego,
- 5) nazwisko i imię oraz inne dane osobowe, ustalające tożsamość obwinionego,
- 6) dokładne określenie czynu zarzucanego obwinionemu z podaniem czasu i miejsca jego popełnienia,
- 7) wskazanie naruszonego przepisu prawnego,
- 8) rozstrzygnięcie o ukaraniu, uniewinnieniu lub umorzeniu postępowania z powołaniem podstawy prawnej,
- 9) wymiar aresztu zastępczego, jeżeli został ustalony przez kolegium,
- 10) rozstrzygnięcie o kosztach postępowania,
- 11) pouczenie o trybie i terminie odwołania,
- 12) uzasadnienie.

3. Orzeczenie może oprócz rozstrzygnięcia o ukaraniu, uniewinnieniu lub umorzeniu postępowania zawierać również rozstrzygnięcie innych spraw, przewidzianych w przepisach prawnych, w szczególności co do odszkodowania, nawiazki i podania orzeczenia do publicznej wiadomości w sposób w nim wskazany.

4. Orzeczenie podpisują przewodniczący i członkowie składu orzekającego.

5. Minister Spraw Wewnętrznych wyda w drodze rozporządzenia przepisy o kosztach postępowania.

Art. 24. 1. Orzeczenie ogłasza się obwinionemu.

2. Orzeczenie doręcza się:

- 1) obwinionemu, gdy tego zażąda na rozprawie lub gdy orzeczenie wydane zostało zaocznie,
- 2) ojcu, matce lub opiekunowi obwinionego nieletniego.

3. Jeżeli obwinionemu ogłoszono orzeczenie na rozprawie, może on żądać doręczenia mu odpisu, jednak termin do wniesienia odwołania liczy się od daty ogłoszenia orzeczenia.

4. Przepisy ust. 1—3 mają odpowiednie zastosowanie do postanowień, wydanych na podstawie art. 14 ust. 3.

Rozdział 2.

Postępowanie nakazowe.

Art. 25. W sprawach, w których ze względu na małą szkodliwość społeczną czynu nie zachodzi potrzeba wymierzenia kary surowszej niż nagana lub 300 zł grzywny, przewodniczący kolegium lub jego zastępca może nakazem karnym orzekać kary w tych granicach bez przeprowadzenia rozprawy; może to nastąpić wyłącznie na podstawie wniosków o ukaranie złożonych przez organy państwowe, urzędy oraz państwowe instytucje i zakłady.

Art. 26. W drodze nakazu karnego nie wymierza się kary, jeżeli w myśl przepisu prawa należy orzec o przepadku przedmiotów lub odszkodowaniu.

Art. 27. 1. Do nakazu karnego stosuje się odpowiednio przepisy art. 14 ust. 3 i art. 23 ust. 2.

2. Nakaz karny doręcza się ukaranemu, a jeżeli ukarany jest nieletni — także jego ojcu, matce lub opiekunowi.

Rozdział 3.

Postępowanie mandatowe.

Art. 28. 1. Organy Milicji Obywatelskiej mogą na podstawie upoważnienia przełożonej władzy służbowej w drodze mandatu karnego za czyny, oznaczone w upoważnieniu, nakładać i ściągać grzywny w wysokości od 5 do 100 zł:

- 1) w przypadku schwytania sprawcy na gorącym uczynku bądź
- 2) gdy nie zachodzi wątpliwość co do osoby sprawcy — jeżeli sprawca zgadza się na niezwłoczne uiszczenie grzywny.

2. Prezes Rady Ministrów określi zasady i tryb wydawania upoważnień organom Milicji Obywatelskiej.

3. Prezes Rady Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych może nadać uprawnienia, określone w ust. 1, także innym organom państwowym.

Art. 29. Postępowania mandatowe nie stosuje się wobec osób wymienionych w art. 14 ust. 3 pkt 4.

Art. 30. Organ, nakładający grzywnę w drodze mandatu karnego, powinien pouczyć sprawcę o prawie odmowy uiszczenia grzywny.

Art. 31. W drodze mandatu karnego nie nakłada się grzywny, jeżeli w myśl przepisów prawa należy orzec o przepadku przedmiotów, odszkodowaniu lub nawiazce.

Art. 32. 1. Mandat karny staje się prawomocny w razie bezzwłocznego uiszczenia grzywny.

2. W razie odmowy uiszczenia grzywny organ, upoważniony do jej nałożenia, sporządza wniosek o ukaranie (art. 12) zaznaczając w nim o fakcie odmowy uiszczenia grzywny.

Rozdział 4.

Odwołania.

Art. 33. 1. Od orzeczeń, nakazów karnych, a także od postanowień wydanych na podstawie art. 14 ust. 3 i art. 20 ust. 3, obwiniony, ukarany, jego obrońca, prokurator, organ Milicji Obywatelskiej albo organ, który złożył wniosek o ukaranie, mają prawo w terminie tygodniowym od dnia ogłoszenia lub doręczenia orzeczenia, nakazu karnego albo postanowienia odwołać się do kolegium wojewódzkiego.

2. Od orzeczeń o ukaraniu zasadniczą karą aresztu (art. 8 ust. 1 pkt 3 lit. a) nie służy odwołanie do kolegium wojewódzkiego, lecz ukarany, jego obrońca, prokurator, organ Milicji Obywatelskiej albo organ, który złożył wniosek o ukaranie, mogą w terminie określonym w ust. 1 zwrócić się do kolegium, które wydało orzeczenie, z żądaniem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego; art. 500—509 kodeksu postępowania karnego stosuje się odpowiednio.

3. W przypadku gdy ukarany jest nieletni, odwołanie może złożyć także jego ojciec, matka lub opiekun.

4. Odwołanie należy złożyć na piśmie lub ustnie do protokołu kolegium, które wydało zaskarżone orzeczenie, nakaz karny lub postanowienie.

Art. 34. 1. Do postępowania przed kolegium wojewódzkim stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 1, z tym że skład orzekający rozpoznając odwołanie od nakazu karnego lub orzeczenia, którym nie wymierzono kary aresztu:

- 1) zatwierdza zaskarżone orzeczenie lub nakaz karny albo uchyla je i wydaje nowe orzeczenie, nie może jednak orzec zasadniczej kary aresztu, bądź
- 2) uchyla orzeczenie lub nakaz karny i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania, gdy zachodzi potrzeba uzupełnienia materiału dowodowego w sprawie lub takiego

naprawienia uchybienia, które powinno być dokonane w pierwszej instancji, bądź

3) uznaje orzeczenie lub nakaz karny za nieważne i przekazuje lub zwraca sprawę komu należy gdy orzeczenie lub nakaz karny wydano w sprawie o czyn nie podlegający orzecznictwu kolegiów karno-administracyjnych (art. 1 i 2), albo w wadliwym składzie (art. 6) lub gdy zachodzi inna przyczyna nieważności z mocy samego prawa.

2. Skład orzekający może rozstrzygnąć sprawę na posiedzeniu niejawnym, jeżeli osoby wezwane na rozprawę nie stawiły się.

3. Odwołanie od postanowienia przewodniczącego kolegium wydanego w pierwszej instancji na podstawie art. 14 ust. 3 rozpoznaje przewodniczący kolegium wojewódzkiego, który postanowienie zatwierdza albo uchyla i przekazuje sprawę kolegium powiatowemu do rozpoznania.

Art. 35. Kolegium wojewódzkie może zastrzyć orzeczoną karę tylko w razie wniesienia odwołania na niekorzyść ukaranego.

Art. 36. Orzeczenia, nakazy karne, a także postanowienia wydane na podstawie art. 14 ust. 3, od których nie wniesiono w terminie odwołania, jak również wydane na skutek odwołania, są prawomocne.

Rozdział 5.

Postępowanie przyspieszone.

Art. 37. 1. W razie szerszenia się czynów, podlegających ukaraniu w postępowaniu unormowanym niniejszą ustawą, można wprowadzić w sprawach o określone czyny postępowanie przyspieszone. Postępowanie przyspieszone może być wprowadzone na czas, nie przenoszący sześciu miesięcy.

2. Postępowanie przyspieszone dla obszaru całego Państwa wprowadza Prezes Rady Ministrów, dla obszaru zaś poszczególnego województwa lub jego części — prezydium wojewódzkiej (miasta podzielonego na dzielnice) rady narodowej.

3. Schwytanego na gorącym uczynku lub bezpośrednio potem sprawcę wykroczenia wymienionego w art. 8 ust. 1 pkt 3 lit. a), a objętego postępowaniem przyspieszonym, organ Milicji Obywatelskiej lub inny organ, któremu szczególne ustawy powierzają zadania w zakresie ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego, zatrzymuje i doprowadza do kolegium powiatowego, które bezzwłocznie przystępuje do rozpoznania sprawy. Organ doprowadzający zgłasza wniosek o ukaranie (art. 12) ustnie do protokołu rozprawy przy jej rozpoczęciu. Przepisy art. 14 ust. 2 i art. 16 nie mają zastosowania.

Art. 38. W sprawach rozpoznawanych w trybie postępowania przyspieszonego:

- 1) termin do wniesienia odwołania (art. 33 ust. 1) oraz do złożenia żądania skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego (art. 33 ust. 2) wynosi trzy dni,
- 2) kary, wymierzone w orzeczeniu kolegium lub nakazie karnym, są natychmiast wykonalne.

Rozdział 6.

Wykonanie orzeczeń, nakazów karnych i postanowień.

Art. 39. 1. Orzeczenia i nakazy karne oraz postanowienia są wykonalne z chwilą ich uprawomocnienia się, chyba że przepis szczególny zezwala na wcześniejsze wykonanie.

2. Orzeczenia, nakazy karne i postanowienia wykonują organy administracji prezydów rad narodowych właściwe według miejsca zamieszkania ukaranego.

3. Zasady i tryb wykonania orzeczeń i nakazów karnych, postanowień oraz stosowania odroczeń, przerw i ulg w wykonaniu kary określi Rada Ministrów w drodze rozporządzenia.

4. Karę aresztu wykonują organy administracji więziennej; przepisy kodeksu postępowania karnego o wykonaniu kary pozbawienia wolności stosuje się odpowiednio.

DZIAŁ IV

NADZÓR

Art. 40. 1. Minister Spraw Wewnętrznych sprawuje zwierzchni nadzór nad działalnością kolegiów.

2. Prezydium rad narodowych sprawują bezpośredni nadzór nad działalnością kolegiów, istniejących przy nich i przy prezydium rad narodowych niższego stopnia, oraz udzielają wytycznych dla orzecznictwa i kontrolują ich wykonanie.

3. Przewodniczący kolegium składa prezydium rady narodowej okresowe sprawozdania z działalności kolegium.

Art. 41. Prezydium wojewódzkich (miast podzielonych na dzielnice), powiatowych (miast stanowiących powiaty miejskie) i dzielnicowych rad narodowych sprawują nadzór nad postępowaniem mandatowym wszystkich organów państwowych na ich terenie.

Art. 42. 1. Prezydium wojewódzkiej (miasta podzielonego na dzielnice) rady narodowej może uchylić w trybie nadzoru prawomocne orzeczenie kolegium lub nakaz karny albo postanowienie wydane na podstawie art. 14 ust. 3, jeżeli są pozbawicne podstawy prawnej lub oczywiście niesłuszne.

2. Prezydium rady narodowej może powołać do wykonywania w jego imieniu czynności, o których mowa w ust. 1, 3-osobową komisję, której przewodniczy kierownik organu administracji dla spraw wewnętrznych prezydium rady narodowej.

3. Uchylając orzeczenie lub nakaz karny albo postanowienie prezydium przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania w innym składzie temu kolegium, które wydało uchylone orzeczenie, nakaz karny lub postanowienie.

4. Uchylenie prawomocnego orzeczenia, nakazu karnego lub postanowienia na niekorzyść niewinnionego lub ukaranego nie może nastąpić po upływie trzech miesięcy od ich uprawomocnienia się.

Art. 43. Prokurator Generalny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i jego organy sprawują nadzór nad ścisłym przestrzeganiem prawa w postępowaniu unormowanym niniejszą ustawą, w zakresie przewidzianym w przepisach ustawy o Prokuraturze Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

DZIAŁ V

PRZEKAZANIE SPRAWY DO POSTĘPOWANIA SĄDOWEGO

Art. 44. 1. Kolegia powiatowe mogą, nie wydając orzeczenia, przekazać sprawę na drogę postępowania sądowego, gdy uznają, że społeczna szkodliwość czynu, stopień zawinienia lub inne ważne okoliczności sprawy wymagają wymierzenia kary, przewidzianej za dany czyn w przepisach prawa, jednak wykraczającej poza rodzaje lub wymiary kar, orzekanych przez kolegia (art. 8).

2. Prawo przekazania sprawy na drogę postępowania sądowego przed wyznaczeniem rozprawy przysługuje przewodniczącemu kolegium.

3. W postępowaniu sądowym kary pracy poprawczej nie wymierza się.

Art. 45. Postanowienie o przekazaniu sprawy na drogę postępowania sądowego zastępuje akt oskarżenia.

Art. 46. 1. Właściwy do rozpoznania sprawy jest sąd powiatowy, w którego okręgu ma siedzibę kolegium, które wydało postanowienie o przekazaniu sprawy na drogę postępowania sądowego.

2. Do postępowania przed sądem powiatowym stosuje się przepisy kodeksu postępowania karnego, obowiązujące w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, ze zmianami przewidzianymi w art. 505, 506 § 1 i 507 kodeksu postępowania karnego, z tym że przepisów niniejszej ustawy nie stosuje się.

3. Wyrok sądu powiatowego jest prawomocny.

DZIAŁ VI

KOLEGIA GROMADZKIE

Art. 47. Gromadzka rada narodowa może podjąć uchwałę o powołaniu kolegium przy prezydium gromadzkiej rady narodowej, jako kolegium pierwszej instancji, zwane „kolegium gromadzkim”. Uchwała o powołaniu kolegium gromadzkiego podlega zatwierdzeniu przez powiatową radę narodową. Powiatowa rada narodowa może zobowiązać gromadzką radę narodową, po wysłuchaniu jej opinii, do powołania kolegium.

Art. 48. Do kolegiów gromadzkich stosuje się odpowiednio przepisy niniejszej ustawy, z tym że:

1) kolegium może orzekać tylko w sprawach o wykroczenia określone:

- a) w prawie o wykroczeniach, z wyjątkiem wykroczeń określonych w art. 17, 18, 20, 22, 26, 28—32, 35, 36, 40, 41, 50, 58, 59 i 61—63,
- b) w dekreście z dnia 23 marca 1956 r. o obowiązku szkolnym (Dz. U. Nr 9, poz. 52),
- c) w rozporządzeniu z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. Nr 77, poz. 673 z późniejszymi zmianami) i w przepisach wydanych na jego podstawie,
- d) w rozporządzeniu z dnia 16 marca 1928 r. o ewidencji i kontroli ruchu ludności (Dz. U. Nr 32, poz. 309 z późniejszymi zmianami),
- e) w rozporządzeniu z dnia 16 marca 1928 r. o usuwaniu nieczystości i wód opadowych (Dz. U. z 1939 r. Nr 90, poz. 581),
- f) w rozporządzeniu z dnia 22 marca 1928 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 1932 r. Nr 42, poz. 417 z późniejszymi zmianami),
- g) w rozporządzeniu z dnia 22 marca 1928 r. o godzinach handlu i godzinach otwarcia zakładów handlowych i niektórych przemysłowych (Dz. U. Nr 38, poz. 364 z późniejszymi zmianami),
- h) w art. 11 ust. 1 lit. e) ustawy z dnia 21 lutego 1935 r. o zapobieganiu chorobom zakaźnym i o ich zwalczaniu (Dz. U. Nr 27, poz. 198 z późniejszymi zmianami),

w przypadkach naruszenia przepisów wydanych na podstawie tej ustawy, a dotyczących utrzymania porządku i czystości w nieruchomościach,

- i) w ustawie z dnia 14 kwietnia 1937 r. o szkodnictwie leśnym i polnym (Dz. U. Nr 30, poz. 224 i z 1956 r. Nr 6, poz. 30),
 - j) w ustawie z dnia 22 maja 1958 r. o popieraniu melioracji wodnych dla potrzeb rolnictwa (Dz. U. Nr 31, poz. 136),
 - k) w dekreście z dnia 12 września 1947 r. o pomocy sąsiedzkiej w rolnictwie (Dz. U. Nr 59, poz. 320 z późniejszymi zmianami),
 - l) w ustawie z dnia 7 kwietnia 1949 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 25, poz. 180),
 - ł) w ustawie z dnia 4 lutego 1950 r. o ochronie przeciwpożarowej i jej organizacji (Dz. U. z 1951 r. Nr 58, poz. 404 i z 1958 r. Nr 77, poz. 396),
 - m) w dekreście z dnia 8 czerwca 1955 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. Nr 25, poz. 151, z 1956 r. Nr 41, poz. 189 i z 1958 r. Nr 72, poz. 358),
 - n) w dekreście z dnia 2 lutego 1955 r. o organizacji hodowli zwierząt zarodowych (Dz. U. Nr 6, poz. 34),
 - o) w przepisach wydanych na podstawie art. 3 i 6 ustawy z dnia 19 listopada 1956 r. o ochronie roślin uprawnych przed chorobami, szkodnikami i chwastami (Dz. U. Nr 55, poz. 253);
 - p) w ustawie z dnia 29 maja 1957 r. o szkótkach drzew i krzewów owocowych (Dz. U. Nr 31, poz. 138) i w przepisach wydanych na jej podstawie,
- 2) nie wymierza się grzywny powyżej 500 zł, a jeżeli kolegium uzna, że należy wymierzyć grzywnę wyższą, przekazuje sprawę do rozpoznania w pierwszej instancji kolegium powiatowemu,
 - 3) nie wymierza się zastępczej kary aresztu (art. 8 ust. 1 pkt 4), jak też nie zamienia się na areszt pieniężnej kary porządkowej (art. 20 ust. 3 i 4),
 - 4) nie stosuje się przepisów o postępowaniu nakazowym,
 - 5) nie mają zastosowania przepisy art. 4 ust. 4, odwołania zaś rozpoznaje, stosując przepisy art. 33—36, kolegium powiatowe, które jest także wyłącznie właściwe dla rozpoznawania wniosków o ukaranie sporządzonych w trybie art. 32 ust. 2.

DZIAŁ VII

PRZEPISY KOŃCOWE

Art. 49. Jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej, stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu administracyjnym dotyczące: wyłączania od orzekania w sprawie wnoszenia podań, protokołów i adnotacji w aktach, wezwań i doręczeń, terminów oraz dowodów.

Art. 50. Do spraw, rozpoznawanych według przepisów niniejszej ustawy, nie stosuje się przepisów:

- 1) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu karno-administracyjnym,
- 2) art. 8 §§ 1 i 3 oraz art. 10—13 i 15 prawa o wykroczeniach.

Art. 51. Traci moc przepis art. 20 § 1 lit. a), b) i c) dekretu z dnia 22 lutego 1946 r. Prawo o sądach obywatelskich (Dz. U. z 1946 r. Nr 8, poz. 64 i z 1948 r. Nr 23, poz. 153).